

UDVIKLINGSHÆMMEDE DØVE OG DØVE MED ANDRE FUNKTIONSMANGLER Om Per Lorentzen: Fra tilskuer til Deltager

Bogen er skrevet på norsk med titlen Fra tilskuer til deltager. Den danske udgave er nu i produktion på Materialecentret i Aalborg og vil udkomme i løbet af foråret 2007.

Oversætteren skriver:

Netop som jeg havde afsluttet arbejdet med oversættelse af Per Lorentzens bog om pædagogiske behandling af voksne svært multihandicappede mennesker, fik danskerne aftenkaffen galt i halsen ved TV2-afsløringer af nogle af de samspilsmåder, som desværre kan være en del af hverdagen på nogle bosteder for udviklingshæmmede/arbejdspladser for socialpædagoger.

Fra tilskuer til deltager handler faktisk om, hvordan det er muligt at mindske den slags negative og komplicerede sammenstød, som optagelserne med skjult kamera viste glimt af.

Bogen er skrevet af Per Lorentzen, en norsk psykolog, der er ekspert i døvblinde og konsulent for flerhandicappede udviklingshæmmede. Ironisk nok er en af Per Lorentzens foretrukne arbejdsmåder netop video-optagelser, som personalet optager af deres samspil med beboerne for sammen med Per at drøfte hændelser og konflikter, så man kan blive klogere ved at studere, hvordan samspillet reelt foregår, hvilke sig-

naler der udsendes, og hvilke reaktioner der fremmer en god dialog og en positiv udvikling – for den enkelte beboer, og for den enkelte pædagog – og for bofællesskabet.

Min egen baggrund for at arbejde med dette emne er et årelangt samarbejde omkring døve unge og voksne med tillægshandicap på Center for Døve. Selv om døvhed giver sine egne komplicerede problemer omkring kommunikation, så er mange af de beboere, hvis behandling jeg har været involveret i, karakteriseret ved de samme funktionsvanskeligheder, som Fra tilskuer til deltager handler om.

Fra tilskuer til deltager er en noget usædvanlig indgang til målrettet pædagogisk arbejde med flerhandicappede og svært udviklingshæmmede voksne. Bogen fortæller pædagoger (og andre), hvordan mennesker med komplicerede funktionsvanskeligheder kan udvikle et gensidigt samspil med andre mennesker. Det kan være mennesker karakteriseret ved kombineret døv- og blindhed, eller ved hjerneskader, der rammer sprog og motorik - eller følelsesliv og bevidsthedsdannelse, indlæringssevne og hukommelse, kontakt og kommunikation. Mennesker der har en flerhed af funktionsvanskeligheder, som ofte kan stå i vejen for hinanden.

I bogen møder vi bl.a. bæltevikleren Einar, WC-manikeren Geir, den døvblinde selvskadende autist Anne, "kronprinsesse" Anne Grethe, onanisten Svein – og vi læser om, hvordan deres pædagoger tackler udfordringerne, når de er sammen med mennesker, som er meget anderledes.

Per Lorentzens grundlæggende holdningsmæssige forudsætning for arbejdet er, at den udviklingshæmmede ses som et voksent menneske med voksne menneskers følelser og behov. Et menneske med samme rettigheder som du og jeg, men med færre ressourcer og andre kompetencer til at gøre brug af disse rettigheder. Udgangspunktet for den pædagogiske indsats er pædagogens samvær med den udviklingshæmmede i hverdagen. Samværet må tage sit udgangspunkt i de udspil, den udviklingshæmmede kommer med. Uanset hvor svage de kan opleves, uanset hvor mærkværdige de kan synes.

De udviklingshæmmede, som denne bog handler om, er karakteriseret ved, at de ikke er i stand til at indgå i samspil med andre mennesker på vore almindelige betingelser. Hvis der skal etableres et samspil må udgangspunktet derfor være, at vi må gå ind på den udviklingshæmmedes betingelser. Vi må prøve at forstå den udviklingshæmmedes handlinger, reaktionsmåder og udtryksformer som vedkommendes tilpasning til en verden, som han/hun i sine første mange leveår ikke har haft forudsætninger for at gøre til sin. Den udviklingshæmmede har skabt sin egen tilværelse og væremåde, men uanset hvor afvigende og bizar eller snurrig den kan forekomme, må vi se det som et udtryk for en forståelse af livet og verden. Den udviklingshæmmedes måde at være på fortæller primært mere om de vanskeligheder, han/hun har skullet kæmpe med end om den udviklingshæmmedes oprindelige ressourcer.

Den faglige basis er for Per Lorentzen en grundig teoretisk viden om samspil og kommunikation kombineret med veludviklede færdigheder i at opfatte alle former for kommunikation – og selv kunne udtrykke sig på måder, den udviklingshæmmede kan opfatte og forstå meningsfuldt. Ved at reagere på den udviklingshæmmedes udspil og komme ham/hende i møde etableres en gensidig interesse - i begyndelsen kun om det, den udviklingshæmmede er interesseret i, men ganske gradvist kan fokus udvides, så samværet kan udvikle sig til mere og mere omfattende fællesskab, til mere almene samværsformer – og måske også til mere almene kommunikationsmåder.

Vi må starte som tilskuere til og iagttagere af den udviklingshæmmede, og langsomt kan vi lære at deltage mere og mere i det liv, som er den udviklingshæmmedes. Derved giver vi den udviklingshæmmede mulighed for at blive tilskuer til vore reaktioner og oplevelser, som han/hun derpå langsomt og gradvist kan begynde at blive deltager i.

Mange udviklingshæmmede voksne har mange negative følelsesmæssige erfaringer bag sig, når vi møder dem. Deres adfærd er et udtryk for, hvordan de har fundet frem til at kunne overleve i en uigennemskuelig og uforståelig verden. Hvis vi går for hurtigt frem, er der risiko for, at deres negative følelsesmæssige ballast kan få udviklingen til at stoppe – bremse udviklingen eller endog gå tilbage til funktioner, som vedkommende har oplevet mere trygt.

Oversat til dansk af Palle Vestberg, cand.psych.

*Bogen kan forudbestilles hos Materialecentret og til levering ved udgivelsen.
Forventet prisniveau, 200 - 250 kr.*